

Socialpsykiatri i förändring? 25 år efter Psykiatrireformen och sedan ...

Det obetydligas betydelse

Alain Topor

Institutionen för Socialt Arbete. Stockholms Universitet

2020

Vem bestämmer vad som är betydelsefull?

- Det som kan mätas?
- Men det som räknas på är inte alltid det som räknas i livet
- Och det som räknas i livet är alltid det man kan räkna på
- Skrev Einstein

Ett exempel
Bland många

- Han har ingen direkt diagnos **men han hör ju röster** och han kan skrika på kvällarna för att han tycker det är jobbigt att höra dom här rösterna.
- När han får ångest då stoppar han fingrarna i halsen och kräks.

- Då kommer vi och frågar: ”Ok, ska vi spela Casino?” ”Ok”. Så då löser det sig med ångesten lite.
- Casino är ett bra sätt för honom att koppla bort.

- Igår åkte vi och **köpte påslakan**. Då har han nog heller inga röster.
- Sedan **bäddade vi rent och städade hela lägenheten** inför julen och det blev jättefint.

- Det är ju meningen att vi ska hjälpas åt, det är ju det boendestöd handlar om,
- men jag vet inte om jag gör det för att vara schyst men **jag** dammsuger och torkar golven för då vet jag att det blir ordentligt gjort.

- Han blir jätteglad när jag gör det och säger det också:
- ”Jag är väldigt tacksam att du hjälper mig”.

En besvärlig praktik

- Casino fungerar inte på alla som har ångest
- Kräver alltså både en kunskap om personen och en relation med honom
- Köpa lakan är inte evidensbaserad praktik
- Städa *åt* brukaren ska man inte göra
- Brukarens ”glädje” ingen kvalitetsmått

En effektiv praktik?

- När han kom till oss **satt** den här killen bara hemma i sin lägenhet och var väldigt **isolerad**. Han **kedjerökte**.
- Men idag, han är **jätteaktiv**, han går på ett arbetscentrum, han går och **tränar**, så han har så mycket att göra nu.
- Han har också **slutat röka**. Helt otroligt.

Micro-affirmations

Mikrobekräftelser

- “Små handlingar ofta av tillfällig art som är svåra att se, som kan ske privat eller offentligt, ofta omedvetet, men som är mycket effektiva och som inträffar närhelst människor vill hjälpa varandra att lyckas.”
 - Rowe (2008, 46)

Micro-affirmations

Mikrobekräftelser

- Genuint, spontant
- Inte något terapeutiskt syfte
- Ett ord, men också att vara tysta tillsammans
- En gest
- En blick
- Kroppspråk
- Handlingar

En vidgande praktik

- Vardagen
- Handlingar
- Ömsesidighet – människorna bortom rollerna

Mikrobekräftelse

- Jag ringer på dörren, jag hälsar på dem, det är centralt. Jag tar av mig skorna. Jag besöker ju den här människan i dess hem. Många säger: ”Du behöver inte ta av dig skorna”, men då svarar jag:
- ”Du skulle ju göra det om du kom hem till mig”.

Mikrobekräftelse

- Det finns väldigt mycket hospitalisering hos de vi kommer till. Så jag hälsar, tar av mig skorna, sätter mig i köket och då kan vi snacka.
- Det är jätte viktiga saker. De detaljerna bygger upp hela förhållandet.

Respekt & ömsesidighet

- ”Du skulle ju göra det om du kom hem till mig”
- Den andre som person/medmänniska
- Som mer än sin(a) diagnos(er)
- Utan även med resurser, kunskaper, lustar.
- En hel människa – i praktiskt handlande

Hjälpande professionella

- Förmedlar till brukaren att han/hon inte kan reduceras till sina problem
- Viktigaste instrument: **Handlingar**
- Där institutionernas tid, rum och roller upphävs

Handlingar

- Jag hade mobiliserat alla mina krafter för att åka till soc. Men när jag sen kom hem, ringde socialsekreteraren och sa att jag hade glömt att underteckna min ansökan om bidrag.
- Jag måste tillbaka.
- Utan namnteckning kunde jag inte få mina pengar, sa hon. Men ångesten hade inte släppt och jag sa att jag inte klarade av bussturen en gång till...

Handlingar

- Lite senare ringde det på dörren. Jag kollade vem det var och hoppade till. Det var socialsekreteraren. Varför kom hon till mig? Jag öppnade dörren försiktigt...

Handlingar

- En timme senare när hon gick var jag fylld av tacksamhet.
- Tänk att hon hade åkt hem till mig på sin lunch för att jag skulle kunna skriva under ansökan. Hon hade gjort det för min skull, så att jag inte skulle stå där utan pengar.
- Aldrig hade någon sträckt sig så långt för min skull.

En vidgande praktik

- En praktik på brukarens **hemmaplan**
- En praktik som tar hänsyn till brukarens **tider**
- En praktik som vidgar den professionelles **handlingsutrymme**
- En praktik som vidgar både brukarens och den professionelles **kunskap** om sig själva.

Återhämtning

- En avinstitutionaliserande praktik
- En återhämtningsprocess som berör
- Brukarna
- De professionellas roll
- Kunskapen om psykiska problem
- De insatser som hjälper